

Vsebina :

Znanilka miru	49	Naš prosvetni dom	65
Pomenki	50	Solnce in sence	66
Goriška Mohorjeva družba	57	Društveni večeri	67
Letniku 1904	59	Društvene naloge	67
Naša riviera	60	Petje	68
Kat. mladinski krožki v Italiji	63	Telovadba	69
Pozdravljeni !	65	Društveni vestnik	70

Slov. izobraževalno društvo v Batujah je priredilo dne 2. marca svojo pustno prireditev, ki je bila prava pustna zabava. Na sporedu so bili zbori, solospjevi dve burki, dva kupleta in deklamacije.

Moški zbor je lepo prednašal V. Vodopivčev: Mojo srčno kri škropite; Lepi Jurij ter Volaričev: »Nos«. Poslednja pesem je vzbujala aplavz, ker je poleg dobrega prednašanja ugajala tudi mimika.

Posebno so mi ugajale narodne M. Bajukove: »Vsi so prihajali« in pesmi, ki jih je zapel mešan zbor »Solnce čez hribe gre« s sopranskim solospjevom. Te pesmi dobro harmonizirane so bile dobro proizvajane in so vsakemu segale v dušo. Isto je biber a E. Adamičeva: »Noocj je pa so vsakemu segale v dušo. Kot zaključek pustnega večera, so podali še A. Grum: »To zares užitek ni« kuplet, ter burki: »Kmet in avtomat« in »Kmet in fotograf« katere so povzročile obilo smeha med občinstvom.

Batujsko društvo se je res potrudilo in želo je tudi uspeh. Gospod dirigent ima popolno oblast nad pevci, ker je naučil zbor proizvajati lep piano in pianissimo, kar veliko naših zborov pozablja na to važnost. Fantje in dekleta korajžno naprej! B. V.

Zakojca. Na občnem zboru dne 20. I. t. l. smo izvolili naslednji odbor: Koder Andrej, predsednik, Golob Viktor, tajnik, odborniki: Štucin Dominik, Kranjc Avgustin, Flander Jožef, Golob Katarina, Klaužar Ivan, Mlakar Miha, Brelih Franc in Flander Frančiška.

Koritnica. »Kmet. bralno društvo« je imelo dne 10. februarja občni zbor. Novi odbor je sestavljen tako-le: Podorek Mihael, preds., Humar Franc, podpreds., Šorli Oskar, tajnik, Brovč Marijan, blagajničar, Črv Štefanija, knjižničarka.

Popravki. Tiskarski skrat je bil topot zelo poreden. Zlagal se je za celih tisoč let. V članku »Naša riviera« prva vrsta čitaj mesto 1800 let — 800 let. Istotako v pesmici pod sliko »Zanj« čitaj mesto »naj ima sreča« — najina sreča.

Uvažujte!

Ker na zadnji poziv v »Čolniču« in »Straži« niso vrnila društva »Čolničev«, jih smatramo za naročnike in prosimo, naj pošljejo naročnino!

— Nujno rabimo več prvih in drugih števil letošnjega »Čolniča«. Kdo jih ima odveč naj jih pošlje upravi!

Lepe platnice

za lanski letnik »Našega Čolniča« lahko naročite v knjigovoznici

E. Bednarik,
Riva Piazzutta 18 Gorica.

Istotam sprejemajo v vezavo tudi knjige. Društvenim knjižnicam to podjetje toplo priporočamo!

Zabavni večer o priliki dramskega tečaja se je vršil v Sala Verdi pri pogrnenih mizah ob številni udeležbi. Vodil ga je spretno g. urednik Kemperle in pozdravil navzoče občinstvo. Med udeleženci smo opazili g. inž. Rustjo, dr. Bitežnika, zastopnika lt. kat. omladinskega krožka dr. Azzani, Dr. Terčiča, Dr. Brumata, inž. Terčiča, gg. kurata Staniča in Arkota, g. Doktoriča, g. Vuka, več uglednih družin in članov ter članic Mladike in sosednjih društev. Sodelovali so v pantominah gg. Kos B., Franci Bratuž in člani godb. krožka. Najlepša točka je bil brezdvomno telovadni nastop članic. Gč. Jelica Prinčič je izročila vaditeljici lep šopek v znak priznanja in hvaležnosti. Gč. vaditeljica se je zahvalila. Večer je potekel v prijaznem veselju med nagovori, petjem in godbo. V imenu udeležencev dramskega tečaja se je zahvalil g. Rud. Peric iz Opatjega sela. Vsem, ki ste pomagali pri pripravi in sodelovali izrekamo pri srčno zahvalo!

Okrožja.

Gospodarsko socialni tečaj za baško okrožje priredi Prosvetna Zveza na Bukovem, dne 8. in 9. junija.

Društva.

Gorica. Srečen dan, lep dan je doživela »Mladika« na oljčno nedeljo. Kako naj ga opišem? Kako naj izlijem svoja čustva, doživljena ob tem dogodku na papir? Nikar, skrunila bi le svetost onega dne — zato zaklenimo raje skrivnostna vratca in pogledjmo, kaj se je godilo v škofovi kapelici! — Po trodnevni duhovni vajah, ki jih je vodil dr. Mirko Brumat, so člani in članice »Mladike« opravili velikonočno spoved in prešli na oljčno nedeljo sv. obhajilo. Ta dan šele so občutili »Mladikarji« v tej tihi kapelici, da jih veže skupna nitka medsebojne bratske ljubezni. Dal Bog, da bi bila ta ljubezen del one brezmejne, vseodpuščajoče ljubezni Kristove, ki se vije skoro neopaženo od roda do roda, kljub pretilnim valovom in ki ne zveni nikdar...

Kromberk. Že v soboto, dan pred oljčno nedeljo se je raznesla v »Mladiki« tužna vest, da je izdahnila svojo dušo petindvajsetletna Katarina, sestra »Mladikarja«, Ludovika Komel. Tiha misel slehernega »Mladikarja« je privrela iz srca in se združila v edino željo. »Mladika« in »Godbeni krožek« pospremiti preminulo k večnemu počitku. — Kaplja grenkobe je padla v kelih miru, ki nam ga je prinesla oljčna nedelja. — Članica »Mladike« je položila h krsti uboge-srečne Katarine lep šopek, kot zadnji priateljski pozdrav. Uboga Katarina, nihče ni še slutil, ko si spremljala Svetogorsko Kraljico na njen dom, da boš tako kmalu ležala na mrtvaškem odru, da bo Tvoj čisti, mil glas, ki je zamaknil poslušalca v deželo lepoto in blaženosti, utihnil tako kmalu za vedno! In vendar - srečna Katarina, da, srečna. Tvoj spovednik, ki Te je večkrat obiskal, je rekel, da si bila svetnica, — ljudje, ki so Te poznali, pravijo: bila je vzor vseh deklet, poosebljena dobrota, požrtvovalnost in usmiljenje. Zaslužila si gloriolo. Obseva naj Te, a sijala boš tudi v naših srcih kot vzor deklet in v tolažbo vsem onim, ki ostajajo, ki živijo in delajo iz ljubezni za ljubezen, da iztrebijo sovraštvo iz zakrnjenih in v temi tavajočih src.... Pred hišo »Pri hrastu« in pred odprtim grobom na pokopališču je zapel kromberški mešan zbor pod vodstvom g. Vodopivca in kvartet »Mladikarjev« pod vodstvom J. Bratuš ganljive nagrobnice. Godbeni krožek je zaskiral v tužnih akordih.

Pravijo, da kromberčani niso še doživeli takega pogreba... F.

Iz Idrije. Kat. delavska družba praznuje dne 11. maja na dan Varstva sv. Jožefa 30letnico obstoja. V ta namen smo pri seji sklenili, da napravimo proslavo s sledečim sporedom: Ob 8h sv. maša pri sv. Antonu, Med mašo poje moški zbor. Po maši revizija društva in odsekov. Popoldne ob 3h pete litanije. Zvečer ob 8h slavnostni večer v društvenih prostorih z izbranim programom.

Znanilka miru.

Pri Trstu je morje. Tiha in mirna je včasih njegova gladina, a na dnu se tepejo valovi. Ob morju pa rastejo oljke. Njih lističi trepečejo, boječ se nevihte, ki vstaja na dnu.

Od Trsta do Triglava prebiva naš rod. Iz življenja mu seva mir, a v globini srca divjajo strasti. Oljke po brdih in brajdah trepečejo, boječ se, da ta dušni vihar ne vzburka src tudi onim, ki še ne poznajo viharjev.

Po dolinah, gričkih in gorah so nasejane vasi: večje in manjše. Navidezno vlada mir nad njimi. V resnici pa tli ogenj nevoščljivosti, zavisti in prikritega sovraštva med njimi. Oljke to čutijo, zato nemirno trepetajo z listki.

V teh vaseh stoje hiše: lesene in zidane. Na zunaj so mirne in tihe — a znotraj se kuhajo načrti, ki naj zanesejo sovraštvo med sosede. Oljke za vasjo to vedo, zato stiskajo listke.

Pod temi strehami žive ljudje: mladi in stari. Na prvi pogled je mirno njihovo oko, a globokeje v srcu vstajajo valovi, ki naj ljubezen prevrnejo v sovraštvo. Ti valovi so znani oljčnim vejicam v hišnem kotu, zato se tresejo.

Med ta rod, čez te doline, gričke, vasi in hiše bo prišla oljčna nedelja. Oljčne mladike in zelene butare bodo nosili ta dan ljudje v cerkev in na oljčnih listih bo romal blagoslov po vseh hišah in vaseh, prav tje do zadnje bajte in najbolj zakotne vasi.

Ostani, sveti blagoslov v naših hišah! Umiri vihar sovraštva, nevoščljivosti in črne zavisti!

Ne umakni se, sveti blagoslov, iz naših vasi! Sprijazni sosede in po-brati one, ki so sprti med seboj!

Iztrgaj vsem iz rok meč in stisni jim v roke oljčno mladiko - znanilko pravega miru!

Vsaj v srca jim jo vsadi!

Pomenki.

Ljubezen.

Kdor ljubezen v srcu nosi,
bi ne dal je za ves svet;
kdor zgubi jo, Boga prosi,
da bi je ne našel spet.

(Simon Jenko).

Pa je spet prišla ljuba pomlad! Iz juga je povabila v svate ptiče-pevce in iz zemlje je poklicala cvetke - krasotica. Ti ljubki pevci! Ne poznajo not in nikdar niso obiskovali pevskih vaj; kar naenkrat nevede so odprli kljunčke in iz malih grl jim je, kot potoček iz skal, zagrla prelepa pesem. Te rože-lepotice! Ne poznajo modistik in nikjer se niso učile krojenja; kar naenkrat, nepričakovano so vzbrstele, odprle cvetne čašice in zaduhtele po logih, ponašajoč se z lepimi jopicami. —

Mladost, kako zelo si podobna tem krilatim pticam in pisanim cvetkam! Rasteš — in s teboj rastejo mladostni srčni utripi: Začetakoma nezavedno, skrivoma — pozneje, ko jih ne moreš več zatajiti, očitno in sčasoma gospodovalno, prekipovajoče.

Nič ne moreš zato. Isti Stvarnik, ki je dal pticam petje in cvetkam lepoto — prav isti je vsadil v tebe — ljubezen.

Izpremenjenje.

O mati, mati, mati!

Kaj duša tvoja več ne gre z otrokom? —

— Dokler mi cvet je klil v detinskem maji,

obsipala si ga s poljubi,

ogrevala si ga s smehljaji,

in v vsaki tvoji nežni gubi

videla sem sladko skrb.

Sedaj pa...

Sedaj, ko stopam v pomlad žarno,

V veselo pomlad, pa tako nevarno —

ob meni hodiš s tujimi pogledi:

»Izpremenjenje! Moj otrok! Potrpi!«

— O mati, mati, prav si razsodila.

Izpremenjenje vsak dan je grenkeje:

In mati hčerko vsak dan manj umeješ,

a hčerka mater vsak dan bolj umeje.

(Sardenko, *Pesem sedemnajstletne.*)

Kratka so leta detinskih sanj in otroških pravljič. Prej ali slej pride dan, ko začne človek svojo zgodovino. In prve liste te človeške zgodovine piše — srce. Dolgo časa greje to srce mater, sestre in brate — naenkrat pa zavzame drugo smer. Tako nepričakovan, skrivnosten in pomemljiv je ta trenutek.

Tiho, brez besed

hodim s to skrivnostjo
med ljudmi;

in nikdo ne ve, odkod,

in nikdo ne ve, zakaj

sije moji duši maj...

Morda veš le ti,
morda vem le jaz,
morda ti ne veš,
morda jaz ne vem,
kaj v trenutku tem,
ko od tebe grem
rôke stezam v mrak
hrepenjenja poln
neutešnega, nerazrešnega.

In zakaj takrat
vsakega objel,
rekel bi mu brat.
In zakaj takrat
zvezde zagore
nizko nad menoj,
kot velike, sladke rože
nad menoj.

(Oton Župančič.)

Od tega trenutka brli lučka v srcu. Plah in trepetajoč je njen plamen, a gorak je. Vsako srečanje, vsako pismo, celo vsaka beseda in vsak pogled priliva olja temu plamenčku, dokler ne zagori v močan ogenj ljubezni, ki ga ne more pogasiti nihče. Taka je

Moč ljubezni.

Brez želje, brez nade
tekli so mi dnevi,
en pogled od tebe
doleti me v revni.

Ko se me polastil
rajski je občutek,
čisto me preustvaril
eden je trenutek.

Roka v roko sega,
srce k srcu sili;
novo moč življenja,
čutim v vsaki žili.

Nova moč življenja
srce mi pretresa,
kak je lepa zemlja,
moja zdaj nebesa!

(S. Jenko.)

Junaška je ta moč ljubezni, vztrajna. Jakob je služil sedem let za Rahelo in ko je zvedel, da so ga prevarili, je služil še sedem let. Pravlјice pripovedujejo, da je šel mlad fant - čevljar po svetu, se trudil in učil, da bi dosegel roko bogate mojstrove hčerke. Ko je dovršil najlepše čevlje, se je vrnil in jih poklonil svoji nevesti. In novodobne pravlјice iz »novega sveta«? Koliko jih je šlo v Ameriko, kopat v temne podzemskie jame, da bi s trpljenjem pripravili solnčen dan sebi in — nevestam.

Najhujše operacije so srčne operacije. Veliko krogelj in izstrelkov so vzeli zdravniki ranjenim junakom iz telesa — ljubezni iz srca jim pa niso mogli vzeti, pregloboko se je zarila nanj.

O ti ljubezen, ti si muha muh!
Miljon oči imaš, vse poke najdeš.
Ti se v človeka sitna zaletiš,
z očij na nos, z nosnic v uho brenčiš,
naposled še v glavo, v srce mi zajdeš.

(Dragotin Kette).

S cvetjem mu je dala srce...

Kaj pomenijo ti šopki za klobukom? Čemu ta rožmarin, nagelj, gorečka? In te rože na prsih, kaj povejo? O, ko bi znale govoriti! Vsak listič bi klical in vriskal: Na meni blesti — ljubezen.

Zanj.

Glej, tale šopek!
 Na ga v spominek!
 Vanj so pa rože
 tri mi povite:
 Prva je roža
 nageljček žarni
 vedno cveteč je;
 naju zvestoba
 bo vse življenje
 trdna do groba.

Druga je roža,
 roža - gartroža,
 lepa in rdeča
 naj ima sreča
 vedno goreča.
 Tretja cvetica
 raste sred vrtca,
 lilija bela,
 najina srca
 vedno vesela ...

Hôja, di, hôja,
 Deklica moja!

(D. Kette).

Tem žarnim rožam je podobna — ljubezen. Gôjiti, čuvati in varovati jo je treba, še bolj kakor rože.

Najmanj upošteevane so one rože, ki jih najdeš povsod, kamor stopiš. Skrito in redko cvetje je najbolj priljubljeno. —

Dekle, ki ima pravo ljubezen, ne bo nikdar te ljubezni nosila na semenj. Skrivala bo svoja čustva nele napram ljubljencu, ampak tudi pred

tovarišicami. Kako dobro bo zavarovala svojo rožo ljubljenko! Ne bo se osmešila, če v srcu fantovem ne vzklije nobena kal ljubezni. Če ji bo hudo nositi bol v srcu in če bi fanta še tako rada videla in govorila z njim, premagala se bo in nosila ljubezen kot skriven, nedotakljiv zaklad v svojih prsih.

Če ji je Bog fanta namenil, se bo gotovo tudi v njem pojavila iskra ljubezni, ki se bo vnela v plamen in vzplapolala v ogenj nesebične požrtvovalne ljubezni do nje. Opazoval bo na dekletu njeno tiho, mirno, dostojno vedenje — lepo, umerjeno, spodobno govorjenje in nekega dne stopil pred svojo izvoljenko in razkril ljubeče srce. On naj se prvi razodene, on naj prvi odpre svoje srce.

Dekle pa mora s svojim dostojnim, prijaznim vedenjem in globoko, čisto dekliško dušo vzbuditi v fantu čut svetega spoštovanja do sebe. Nikdar ne smejo govoriti sama čustva, vedno morajo biti prevzeta z razumom in dekliškim ponosom.

Zdravilna ljubezen.

Pravijo, da ni zdravil, ki bi ozdravile ljubezen. Bodi, kakor hoče: eno je gotovo — veliko bolezni ozdravi ravno ljubezen.

Kako bridko zaboli v dno srca ljubeče dekle, ko opazuje, da je njen ljubljenec moralno bolan. Preje si je slikala mladeniča z najlepšimi krepostmi in si želela predvsem dobrosrčnega, miroljubnega in globovernega fanta. Ko pa opazi njegove slabosti, napake, navade, zlasti njegov plitvi verski čut — se zdrzne, postane tožna in žalostna v svoji nesebični ljubezni.

Čemu ta tožnost? Ti sama si mu lahko najboljša zdravnica! — Svoji materi ne verjame, duhovniku se smeje — tebi pa, v kateri vidi bitje čutečega, plemenitega srca, katero želi njemu le najboljše, bo veroval. Če te ima v resnici rad, bo cpustil slabo fantovsko družbo, utrdila mu boš s svojim vplivom mehko voljo ter prerahli značaj in iz ljubezni do tebe bo postal junak, pripravljen na žrtve.

Ta operacija je počasna, treba je potrpljenja. Moški so po svoji naravi nagli, razburljivi in vihravi. V takih položajih mora tvoja tiha, mirna ženska narava blažilno vplivati na fantovo kipečo naravo. Pogled na tvoj mirni, otožni obraz, rosne oči, bo ganil njegovo srce, vzbudil obžalovanje in slišala boš iz njegovih ust možato obljubo poboljšati se. Hipno se ne bo poboljšal — polagoma bo pa spremenil tok svojega življenja in teh uspehov se boš najbolj radovala ti sama.

Najtežje so fantje dostopni za pošteno versko življenje. Sram jih je nekako in za tercialstvo štejejo redno izpolnjevanje verskih dožnosti. Nobeden misijonar jim ne pride od srca z najlepšo pridigo. Glej, sestra, tu lahko ti storiš, česar drugi ne morejo! Morda bo zadostovalo samo, če izraziš svojo željo in ga prosiš, naj ne bo strahopeten. Sprva bo odlašal, nato bo storil to samo iz ljubezni do tebe — sčasoma bo pa čutil potrebo zateči se k Bogu, od katerega se je še vedno oživljen, pomirjen in potolažen vračal in šel pogumno na življenski boj. Seveda ti pa mu moraš biti zgled globoke vernosti in neomajnega zaupanja. Glej, da nikdar ne bo nasprotno on vplival na tebe in naredil iz tebe sužnjo možu.

Na podlagi teh nasvetov boš ozdravila nešteto nevarnih bolezni na duši svojega ljubljence in vzgojila s svojim srcem vzornega fanta in en-

krat dobrega moža. Spomin mu bo vstal takrat pred očmi in spoznal bo, da

Bilà njegov si, ljuba, angelj tisti,
ne kakor sveti Mihael v orožji,
bila si kot Prečista z rožico v podnožji
ob liliji visoki, ozkolisti.

Pokazala si Njo: Bodi mož!
Dejala si, kaj li pozabil boš
na lilijo in rožo svojo milo?

Ne, ne, preljuba moja! Drugih rož
mi ni srce od takrat več ljubilo,
ni drugih lilij s pesmimi častilo.

(D. Kette.)

Prava ljubezen.

Ne upam si skoro pisati današnji mladini, posebno fantom, o pravi ljubezni. Ni je skoro več, in še tam, kjer je, je skrita in prezirana. Ves današnji svet se je industrializiral, in z njim se je industrializirala tudi ljubezen.

Pod besedo ljubezen razume mladina naših dni — spolno razbrzdanost in pasje uživanje, ki si ga lahko vkupi za denar. — Tista lepa, srce objemajoča pesem o pravi ljubezni, katero tako vzvišeno opevajo pesniki, se je spremenila v — kvanto. Čimbolj nesramna je, tembolj ji ploskajo.

Ono lepo razmerje med ljubimcem in ljubimko, o katerem tako lepo govore drame naših pisateljev, je postalo predmet nagih, poltenih, od judov vkupljenih predstav v kinih in mestnih gledališčih. In čimbolj so te predstave poltene in nagote polne, tem bolj jim ploska masa ljudij, ki se bližajo po življenju živalim.

Kaj je zakon »modernim« ljudem? Znabiti trajna vez med možem in ženo? Kaj še! Bolj lagodno je živeti brez žene. Ko se pa tak »modernist« postara, si vzame ženo — oprostite —, ne ženo, vzame si denar. — Žena mu je dekla. Ljubezen je pri takih »ljudeh« le spaček, karikatura prave ljubezni.

Le plemenit človek ima plemenito ljubezen.

Da, res je tako! Le plemenit fant vé, da ni ljubezen za »kšeft«. Zaveda se, da je z ljubeznijo postal srčno bogat, ker je dobil z njo sorodno dušo, kateri se hoče žrtvovati in ji posvetiti svojo moč in junaštvo.

Njegova ljubezen ne bo obračala oči do podlega — saj ne more ljubiti osebe, ki moralno stoji pod njim. Kdaj ste še slišali, da bi sklenil fant žrtvovati svoje življenje in junaško moč za — vlačugo? Kje ste videli človeka, ki bi vzel za kraljico svojega srca in imetja — propalico?

Nizkotno bitje nikdar ne bo ideal fanta, čeprav je moralno propadel; tudi on bo cenil le tako osebo, ki ga dviga, čeprav znabiti na zunaj tega ne bo pokazal.

Skušnja uči, da se ljubezen, ki je zidana le na lepoto — zruši. Tekom let izgine lepota in njena mamila in z njo izgine ljubezen.

Plemenit fant se bo vprašal: Ali bi jaz ljubil to dekle, čeprav bi ji bolezni, nesreča ali leta vzela telesno lepoto? Ali ima moja izvoljenka na sebi nekaj, kar je zame trajne vrednosti? Ali more obogatiti moje življenje tako, da sem pripravljen za večno se skleniti z njo? — Če z mirnim srcem lahko odgovori na ta vprašanja: da, potem naj bo prepričan, da je prava ljubezen v njegovem srcu.

Zaljubljenim.

Poznal sem mladega učitelja. Pol leta pred drugim izpitom se je zaljubil in pri skušnji seveda imenitno — padel. Ta zaljubljenost mu je vzela

vso voljo, prepletla mu je srce s pajčevino in ga omamila tako, da je pozabil na knjige in na izpit. Šele »slovesni« padec ga je streznil.

So pa še druge vrste zaljubljeni. Mislim na one, ki so izgubili sploh vso voljo in postali igrača v rokah izvoljenke. Ti ljudje so najnesrečnejša bitja, v zasmeh svetu, samim sebi in celo — dekletu.

Svoje klečeplaztvo spoznajo večinoma prepozno. Radi bi spet postali možje, a so svojo moč tako obabili, da je ne morejo dobiti nazaj.

Ce je kdo kradel, mu ne zaupajo več blagajne; uradnik, ki je svojo službo zlorabil, je izgubil zaupanje; človek pa, ki je zapravil svojo moralno moč, je bednejši od vseh.

Podoben je »hrastu, kadar vihar na tla ga zimski trešne. Spet ozele-nil semtertja bo veje — a moči ne dobi nazaj poprejšnje«. (Prešeren.)

Ce se poroči, postan slamnat mož, ali pa nasilnež, v obeh slučajih trpi prostost, ki jo je zapravil »v letih nerodnih«, ko je bil zaljubljen.

Nesrečna ljubezen.

Kriste, odpusti!

Sedim in čitam: 17letna se je zastrupila. Našli so jo mrtvo. Vzrok — nesrečna ljubezen. — Iz vode so potegnili truplo mlade utopljenke. Sodnijska preiskava je dognala, da je dekle izvršila samomor radi — nesrečne ljubezni. —

Ustrelil se je mlad pomorščak. Pri samomorilcu so našli pismo, v katerem piše, da je vzrok njegove smrti — nesrečna ljubezen. — — — Tako sedim in čitam dan za dnem...

Lažnjivci! Povejte raje odkrito: Ni bila ljubezen vzrok mladim žrtam, ampak — sovraštvo, ki so si ga nakopali v nesrečni zlorabi ljubezni. In kdo je tega kriv? — — — Tako je dandanes. Magdalene — grešnice znajo postati dekleta, Magdalene — spokornice ne. Judeži — izdajalci znajo biti fantje, Davidi spokorniki ne. — Zato je pa njihov konec — obup. Zlorabljen ljubezen se zna namreč maščevati.

Spoznanje.

Mnogo ognja sem imela,
ko sem bila mlada,
Mnogo ognja :
Kres !

Vse se je sedaj zgubilo,
več ne čutim ognja,
čutim samo:
kes !

Vse je tajalo se o meni,
vse kipelo s šumom,
vse je vrelo:
Ples !

Drugim zvezde so pozdravi ;
zame so pogledi
bliskajoči: srd !

Stvarnik, ali misliš name ?
Nate misli misel moja
smrt !

(S. Sardenko).

Zanj in zase.

Mati milosti !
Vsa brezmadežna
vstajaš iznad mrakov.
Čuvaj najino nebo
oblakov !

S čela Tvojega
krona plameni
s toplimi plameni.
Vrni naju vigredi
iskreni !

Sina svojega
vklepaš na srce
v radostni ljubezni.
V belo cvetje najin maj
pogrezni !

Zvezda čudežna,
potnikom domov
kažeš stezo bližnjo.
Stori najino mladost
ponižno !

Mati milosti!
vsa oblečena
v sonc nebeških sončnost.
Dvigni zvezo najino
v brezkončnost.

(S. Sardenko).

Dr. J. Ličan.

Goriška Mohorjeva družba.

Sliši se često tožba: Svet je postal sebičen; ni več najti odkritosrčnega, zvestega, nesebičnega prijatelja. Dober prijatelj je redek, a je tembolj dragocen. Želiš si duše, ki bi ti brez ovinkov, brez hinavščine povedala čisto resnico, tudi če ti je neprijetna? Glej, taka odkritosrčna, nesebična prijateljska duša je — *dobra knjiga!* Prijatelj te obišče le tuptam, knjiga ostane lahko vedno pri tebi. Ko si sam, zapuščen, te ljubko tolaži — dobra knjiga. Toda svet ponuja na kupe knjig, ki vsebujejo — ne zdravila bolnemu srcu — temveč strup!

Kje si poiščeš res zanesljivo spremljevalko, ki te bo varno vodila skozi zmedo življenja, dajala dobrih svetov v vseh primerih tvojega življenja? Okleni se čvrsto dobrih knjig, naroči se nemudoma na knjige naše »Goriške Mohorjeve družbe«! Družba je nova — a vendar stara tvoja znanka. V istem duhu in z istim programom, ki jo je zasnoval veliki škof Anton Martin Slomšek, bomo Goriško Mohorjevo družbo nadaljevali v novih državnih razmerah, med Slovani bivajočimi v Italiji.

Zavedati se moramo velikega pomena, katerega ima ta družba za nas v verskem, narodnem in kulturnem oziru. Koliko dobrega je storila ta družba od njene ustanovitve sem, (od l. 1852. ozir. 1860). Mi vsi smo rastli ob kruhu, katerega nam je v bogati meri rezala naša dična Mohorjeva družba.

Časovne razmere so nas Slovence v Italiji odrezale od skupnega kulturnega debela. Da ta veja ne izhira, skrbeti moramo z istim navdušenjem in požrtvovalnostjo za našo Goriško Mohorjevo družbo, kakor so skrbeli naši predniki za celovško. Nove razmere, nove potrebe, v katerih živimo, so nam narekovala to žrtev.

Pomen družbe v versko-nravnem oziru.

Vera je življenski sok, ki daje rast in razcvit posamezniku, pa tudi celi ljudski skupini.

Vera je temeljni kamen vsake prave kulturne zgradbe. Kjer vere ni, je zgradba zidana na pesek. Pri prvi preizkušnji in nevarnosti — se lahko vse podere.

In koliko nevarnosti grozi dandanes temu temelju prave naše sreče! Sovražniki prihajajo često v ovčjih oblačilih — znotraj pa so grabljivi volkovi. Ti sovražniki so slaba in versko brezbrizna društva. Ti sovražniki so zlasti slabe knjige. — Uprav v naših dneh je neki znani belgijski rodoljub opozoril na pretečo nevarnost: na stotisoče kilogramov strupenih knjig uvaža Francija v Belgijo. Proti tej strašni povodnji organizirajo rodoljubi družbe ki imajo namen izpodriniti slabe knjige.

A ne smemo pozabiti, da je v naši deželi divjala vojna furija, da je zasejala povsod pokvarjenost in nenravnost. Vojna je zadala verskemu življenju strašne rane. Te moramo zaceliti. Obnoviti moramo deželo tudi moralno. Posebno nego zahteva verski in nravni čut pri nas in to povsem sistematično. To nalogo pa more najuspešnejše vršiti *cerkvena* družba. Kot *taka stoji nad vsemi strankami in strujami*. Versko načelo ji je sveto, in krepko dviga sredi osebnih in strankarskih prepričevanj prapor večno veljavnih verskih resnic. V tem praporu vidi narod zabeleženo svojo zmago in svoj poraz, svoje življenje in svojo smrt! Le v senci križa najde narod pravo veselje in pravi počitek.

Narodno-kulturni pomen družbe.

Knjige Mohorjeve družbe se morajo razširiti do zadnje gorske koče. Poplaviti je treba z družbenimi knjigami vse naše hiše in družine. Naše ljudstvo potrebuje prave *edinosti*, če se hoče ohraniti. A kaj bo najbolj gojilo in širilo *enotnost mišljenja*, kakor knjiga, ki ima povsod dostop. Brezverstvo je tuj element, ki se je vsilil iz tujine v naše narodno telo. Ko zavlada med narodom zopet duh Mohorjeve družbe, bo zginilo kar je importirano kot tuj škodljiv zajedalec. Dalje. Vojska je uničila naš lepo zasajen kulturni vrt. Koliko *knjig in knjižnic* je uničila. Izginile so docela vse Mohorjeve knjige iz prejšnjih dob. To škodo je treba popraviti. Z novimi knjigami moramo stare nadomestiti, pa na tak način, da nam ne bo mogla nobena vlada računov črtati. Koliko sitnosti smo imeli dosedaj z dovažanjem knjig izven meje. In za to vedno sumničenje in vsled tega osebne šikane. Knjige naše družbe bodo v Italiji tiskane, in s tem odpade velika težkoča. Poleg tega bodo odgovarjale bolj našim dejanskim potrebam. Ljudstvo potrebuje *navodil glede tukajšnjih zakonov, davkov in pristojbin*. Tudi glede *gospodarskih zadev* se je treba vedno ozirati na *državne predpise*.

V novejšem času so nam razmere ugrabile *domačo šolo*. Domača govorica je skoro pregnana iz ljudskih šol. Kje bo ljudstvo našlo za-točišče, da goji svoje, od Boga in narave dane mu pravice. *Knjiga* je poleg društva edino sredstvo, da se urimo v svoji ljubi materinščini.

Kulturni pomen domače knjige bomo uprav mi prvi čutili. Nov rod, ki dorašča, mora vzljubiti dobro, slovensko knjigo. Ta mu bo sladka mila pesem iz ljube domačije. S kakim veseljem gojijo naši sosedge Furlani svojo domačo govorico. Da se ta v novih razmerah ohrani, so si ustanovili posebna društva in časopise.

Tudi nam mora biti nad vse draga domača govorica. Zagotavljamo pa, da iz družin, kjer se bodo pridno listale Mohorjeve knjige, ne izgine domača beseda. Kakor je *škof Slomšek rešil v kritični dobi vero in jezik svojih pradedov po Mohorjevi družbi — tako moramo mi iskati rešitve veri in narodu v naši Goriški Mohorjevi družbi*.

Kaj nam poda Goriška Mohorjeva družba za leto 1925?

Za leto 1925 poda odbor družbenikom 4 (ŠTIRI) knjige za 5 Lir, in sicer:

1. *Koledar* — s slikami — z obilnim poučnim in zabavnim gradivom. Koledar uredi pisatelj g. Venc. Belé.

2. *Knjigo gospodarskih nauk*, ki jo s sodelovanjem veččakov uredi g. agrar. inž. Rustja. Zastopane bodo vse panoge gospodarstva.

3. *Knjigo ljudskih povesti*.

4. *Prevod iz slovanske književnosti*. Poleg tega poskrbi odbor *lično vezan Dr. Pečjakov MOLITVENIK*, ki ga bodo prejeli člani na izrecno naročbo po *znižani ceni* (vezan z rud. obrezo 2 L).

Naše delo za Goriško Mohorjevo družbo.

Da doseže družba svoj vzvišen namen, je treba vsepovsod *čvrste agitacije*. Člani prosvetnih društev se morajo zavedati, da je velikanska razlika med cerkveno družbo in med zasebnim podjetjem. Pri delu za ljudstvo moramo gledati, da bode stvar dobro zajamčena tudi za *bo-dočnost*. Tako jamstvo nam daje cerkvena organizacija — kakoršna je naša družba. Pred vsem priporočamo odboru prosvetnih društev, naj eno

prihodnjih *sej posvetijo* izključno zadevi naše Mohorjeve družbe. Pri seji naj si odborniki agitatorično delo po občini lepo porazdele. Čas vpisovanja v družbo je do velike noči. Kdor se pozneje oglasi, bo težko prišel v imenik.

Naši somišljeniki pa naj družbin odbor podpirajo tudi z zanimivimi poročili iz svojega kraja. Dobro došle bodo tudi *razglednice* in slike, ki utegnejo širše kroge zanimati. Naslov je: »Goriška Mohorjeva družba« Gorica — Riva Piazzutta 18 —.

Bratuz Marijan, Doberdob.

Letniku 1904.

Pot v kasarno.

Še zadnji robček plapolja v pomladnem vetriču, ki ga maha fantov roka v pozdrav. — Vlak sopiha proti jugu in veter nam prinaša melodijo ubranih akordov njih pesmi »Oj zdaj gremo« na uho in iz dalje čuje se še zadnji stih: ... »nazaj še pridemo.« Slika izgine.

Težko je vsem, ki se vračajo na domove brez Vas, fantje. — Kedo bo sedaj ukal po vasi, kje bo vesela fantovska pesem, kdo bo oživiljal naša društva in odre?

Kaj je življenje brez mladosti — kaj svet brez mladine? Ločili smo se z Vami, segali si roke v pozdrav in to vse le za hip, ker v mislih smo vsi pri Vas in z Vami, a jaz tudi sam med Vami. — Spremljam Vas po Furlanski nižini, katera se mi zdi, kakor kos naših polj. Zrem Benetke z z Vami v temni noči pod milijoni zvezd speče in sanjajoče na hrastih iz naših gor. — In že drvimo dalje — mimo Padove, Verone, kjer počivajo kosti mnogih naših — vlak je prispel v Milan. Mesto življenja. Ponosna katedrala s stotinami zvonikov se dviguje v nebo, kakor, da bi opominjala človeka: »Poveljuj!« — Dalje gre naša pot, po rodovitnem Piemontu, kjer je iz krvi italjskih rodoljubov vstalo najlepše mesto Torin ob Padu, v katerega se stekata reki — sestri Dora Baltea in Riparia, ki se rijeta čez vso Aostsko nižino — iz gorovja Gran Assaly.

Veličasten je pogled na gore — velikane: ponosnega Gran Paradisa, na pas Retiških Alp — a nad vsemi čuje mogočni Mont Blance v svoji beli ledeni obleki. — Tod Vas spremljem, kjer bo stopala noga mnogih izmed Vas.

Fantje, teh slik ne zabite in tudi drugih ne; spomnite se Vaših gor — spoznali bodele v tujini lepoto lastne domačije. Ko se Vam bodo jele ob tem prsi širiti, tedaj se bo šele oglasila v vas ljubezen do lastne grude.

»Življenje v vojašnici.

Ah da — v vsi ti lepoti sem zabil, kam sem namenjen z Vami, fantje — v kasarno.

Novo življenje — tuji kruh. Križ, ki si ga je nadel prvi človek na svoje rame je bil težak — križ, ki ga jemlješ mladenič nase, tudi ni lahek.

Vzemi ga, a glej, da ti tilnika ne vpogne! Če boš klel, boš šibak, a če preneseš — prestal si in postal si mož!

Bodi vreden vrednih!

Težak bo začetek, vesel se vrneš. Tudi Kristus je ponudil lice, ko so ga bili; — in ti če bi začutil pest — prezentiraj salut; spomni se, da si vojak!

(Dalje prihodnjič.)

Naša riviera.

(Iz revizorjevih zapisnikov.)

Da si tu zdaj uro to večerno,
peljal bi te vrh Kostanjevice
in ti rekel: „Vidiš jih Gorice
hiše in vrtove? Z neizmerno
sem ljubeznijo jih ljubil verno.....

Še sedaj jih ljubim holme zlate,
ljubim srčno te vipavske trate,
ljubim zvesto to zibelko Soče. Nikdar,
solnčno mesto, ne pozabim nate!

(A Gradnik, Gorici).

Spomini vstajajo. Pred 1800 leti je privandral iz mrzle Pustriške doline grofovski nemški rod v to gorko, solnčno riviero, kjer mu je na rodovitnih tleh tlakovala slovenska kri.

Na stotine jih je prišlo za njimi. Vsi so iskali solnca — a našli ga niso vsi, ker niso imeli ljubezni. V tej dolini ni namreč le solnce na nebu, lepše je ono solnce, ki sveti v prsih.

Pustimo tujo, mrzlo brezsolnčno zgodovino in oglejmo si ta solnčna srca goriška.

Večerno solnce zahaja za Brda. V prijazni, domačnosti in ljubavi polni hiši v Gosposki ulici doni petje. O, ti veselja polni večeri pri gospej Gizeli, ki ji je pred kratkim ugasnil dan! Mlada grla, sveža kri, vesela pesem! — Kdo ste, prijatelji? — Mi smo mladi kovarji študentje iz šole Rejčeve. Nas ne poznaš? Evo, ti slavčka Joška, ognjevitiga Lojzeta, energičnega Lipeta iz Šmarja, Lojzeta Godniča, Joškota iz sv. Lucije pri Mostu in še deseterico drugih čvrstih in veselih... Med njimi prijazni obraz resnega filozofa!

In v oni manjši sobi? — Odpri vrata!

O, da bi vas še enkrat videl dobrohotni obrazi doktorja Toneta, prijatelja Franceta, monsignorja, pridnega, kot so njegove čebelice, Cirila-Metoda, profesorja Cepudra, Česnika in še drugih nešteto, ki jih tako pogrešamo! Nikdar več ne bodo vsi skupaj! —

Večer se je nagnil v noč. Prišli so možje žuljev. Ni jih več veliko živih. — Te, ki so donášali stalno življenje v te prostore, je vzela rana smrt najprej. —

Prišlo je nedeljsko jutro. To je zaživelo v tem kulturnem gnezdecu! Prikorakal je orjak Medvedšček, za njim telovadec Jože in za tem trume mladih iz Števerjana, Črnič, Dornberga, Batuj, Mirna — kdo bi jih štel!...

Bili so dnevi. Vsako nedeljo jih je videla dežela, vsako leto jih je oklepal »Central«, vsak dan so jih bodrili nešteti, enkrat Murovec, drugič Leban, in spet za njim Novak in za vsemi temi toliko in toliko drugih, ki bi jih v potrojenem številu krvavo potrebovali danes. —

Padla je noč. Kjer je prej donela ljubka pesem, so grozno zabobneli topovi. Oni, ki so nosili meč ljubezni, so prisiljeni vzeli meč krvi, ki jih je pomoril in razkropil tako, da jih ni več moč zbrati. —

Dani se. Polagoma se spet spletajo pretrgane kulturne nitke — a pregrobo je povescmo in premalo je tkalcev; kar jih pa je, delajo z dvojno močjo.

V večji ulici in večji sobi je zaživelo novo življenje, širše od prejšnjega. Oklepa vse stanove in vse spole. — Nova mlada kri je zaplula, ve-

sela in podjetna, a ta kri se šele polagoma plemeniti. Da bi bila tako globoko načelno bistra, kot prejšnja! Kaže, da bo. — —

»Mladika« v *Gorici*. Par fantov in devet deklet jo je pred letom vsadilo. Gorčično zrno, kaj ne? Iz tega zrna je vzrastlo drevo — 115 mladih je našlo na njem prostora. Trije življenja-polni cveti so dahnili iz te »Mladike«.

Pesem je vzel v spretne roke naš Žiži in pri prvem javnem nastopu je ta pesem mladih lepo zadonela. Na oder je stopil Marijan in prvi poizkus se je uspešno obnesel. Najmlajša cvetka, še v povojih — harmonična telovadba — pa še čaka gorkejšega solnca.

Sok srka ta »Mladika« iz rednih fantovskih in dekliških večerov. Koliko nasvetov, naukov, pouka in veselja so dali in še dajejo ti prepotrebni večeri! Odbor je v enem letu 18krat sejal. Iz tek zrnec je zrastle društvena nedeljska služba božja, lep Miklavžer večer, pomemben Silvestrov večer, mesečni društveni večeri in prva javna predstava.

Dekliški krožek je delaven. Požrtvovalnost g.e Ferjančičeve, gč. Kraljeve in vseh članic od največje, do najmanjše, ki je doživela šele 14 pomladi, je hvalevredna.

Knjižnica je vsako nedeljo oblegana. Ko se uredi in dopolni, bo to ena najboljših slovenskih društvenih knjižnic v deželi.

Trije revizorji so si ogledali procvit »Mladike«. Vsi trije so rahljali zemljo in ji priporočali najmočnejšo oporo — živo, praktično vero. Nabita društvena dvorana, prepričevalne besede, tihotna meditacija in ugodna habitualna dispozicija, so brezdvoma najboljši porok za nadaljno rast.

Dvigaj, »Mladika«, izobrazbo, utrjuj značaj, ohranaj pravo veselje! Pa še nekaj želijo tvoji prijatelji - revizorji:

»Da bi ti »Mladika« mila
nevihto tudi vtolažila,
ki burno hruje med ljudmi,
ki v srcih strastno jim besni!
— Srce nam pravi, da jo boš!«

Godbeni krožek v Gorici daje vsem društvom najlepši zgled, kaj premore volja in požrtvovalnost. Pred dvema letoma je začel idealni g. Petrovič zbirati fante - godce. V 14 dneh jih je imel že 32. Oskrbel je godala in začel z vajami. Pod razdrapano streho, v zaduhlih kletih in ozkih kotih so vztrajali ti mladi godbeniki do letošnjega leta, ko so našli primeren prostor v Via Favetti. Vkljub temu, da so vsled pomanjkanja prostora morali ukiniti vaje za 4 mesece, so vendar vsi vztrajali in v teh prisiljenih »počitnicah« ohranili zvestobo krožku.

Vseh članov-godcev šteje krožek 41. Povprečna starost sega od 12 do 20 leta. Po veliki večini se rekrutirajo iz obrtniškega stanu.

Vseh javnih nastopov je imel krožek v preteklem letu 45, poleg teh nastopov je priredil 8 dobro vzbudo dramatsko predstavo.

Prvič so slišali Goričani in deželani te mlade godbenike o priliki prenosa M. B. na Sveto goro. Svirali so nadalje pri pogrebih msgr. Dr. Kobala, g. Koršiča, udeležili so se procesije Sv. R. Telesa in slavnosti posvečanja novega škofa msgr. Dr. Fogarja. Sodelovali so v splošno zadovoljnost pri euharističnih kongresih v Logu, Komnu in Biljani.

Naši člani so jih imeli priliko slišati pri raznih tečajih P. Z., kakor tudi pri telovadnem nastopu v Dornbergu.

Disciplina v krožku je zadovoljiva. Člani se udeležujejo društvenega življenja v »Mladiki«. Zadnji čas je prevzela vodstvo krožka P. Z. in de-

legirala kot voditelja g. Doktoriča. Temu gospodu je, poleg skladatelja V. Vodopivca in vnetega kapelnika, dolžan krožek še posebno zahvalo.

Izobraževalno društvo v Orehovljah.

Miren. Kdo ne pozna središča naše predvojne organizacije? Po pravici se imenuje Miren — društvene Atene. Ustanovil je društvo l. 1889. g. Kalin, obnovil ga je l. 1921. g. Kemperle. Društvo deluje vneto tudi po vojski. Vodi ga g. Leštan. Vkljub neodločeni orientaciji težijo vendar naj-agilnejši člani k P. Z. Vseh društvenih članov šteje okrog 100. Telovadni odsek, ki sestaja iz moškega (25) in dekliškega (25), je včlanjen v Prosvetni Zvezi. Pevski zbor, ki ga je izvrstno izšolal g. p. Pirc, šteje 20 pevcev in pevk. V preteklem letu je imelo društvo 5 javnih predstav in več predavanj.

V Mirnu deluje tudi *godbeni krožek*. Na sliki goriškega »Godbenega krožka« so naslikani tudi člani mirenske godbe. Članov ima godba 22. Krožek vodi g. Jos. Kogoj, kapelnik je pa g. Petrovič. Godbene vaje se vrše dvakrat na teden. Godci so nastopali v zvezi z goriškim godbenim krožkom skoro pri vseh javnih nastopih. Disciplina med člani je — s par izjemami, dobra. Upamo, da se bo krožek držal pravih smernic.

K goriškemu okrožju spada začasno tudi »Prosvetno društvo« v *Biljah*. Iz vrlega pevskega zbora, ki ga vodi g. C. Zamar je nastalo društvo. Kakor hitro bo društvo postavno dovoljeno, bo začelo takoj z javnim delovanjem. Na velikonočni pondeljek otvorijo v Biljah lep društveni dom. To društvo obeta najlepše uspehe.

V *Orehovljah* so lahko ponosni na številno in vzorno »Izobraževalno društvo«. Ta organizacija je obstajala tudi pred vojno. Nove moči so zanesle novega življenja. Pevski zbor se izborno postavi, tudi dve dramski predstavi sta se dobro obnesli. Zadnji čas je društvo začelo s predavanji, ki so polnoštevilno obiskana.

Simčič Teofil.

Katoliški mladinski krožki v Italiji.

Resnica je, da motrimo Italijo samo s političnega stališča, dočim nam je njeno kulturno življenje več ali manj tuje.

Namen tega članka bodi, seznaniti naše člane in članice po deželi z eno največjih katoliških svetovnih organizacij, s tako zvano

Zvezo italijanskih katoliških društev.

(Azione Cattolica Italiana.)

Pisec tega članka e v ta namen obiskal duhovnega voditelja »Goriškega it. kat. krožka« (Circolo Giovanile »Don Luigi Fogar«) g. Velcicha, ki mu je blagohotno podal tozadevne informacije:

Godbenih krožek v Gorici

Zveza italijanskih kat. društev obsega naslednje skupine: Zvezo kat. mož (Uomini cattolici), Zvezo kat. žen (Donne cattoliche), nadalje Zvezo kat. visokošolcev (Federazione Universitaria Cattolica Italiana), zatem Zvezo kat. dekliških krožkov (Circolo Femminile Cattolico) in Zvezo kat. omladinskih krožkov (Circolo Giovanile Cattolico).

Za enkrat se omejimo na opis Zveze kat. omladinskih krožkov.

Ustanovitelj te Zveze je bil grof Acquaderni iz Bolonje. Toda ne mislite, da je šlo to tako lahko; začetek je bil silno težak. Grof Acquaderni je z največjo težkočo zbral okoli sbe sedem fantov, To je bilo seme, iz katerega se je razvilo mogočno drevo. Sedaj šteje ta Zveza nad pol milijona članov. Še pred dvema letoma jih je bilo komaj 300.000. In število dan na dan raste. Pride čas, ko se bo uresničila želja sv. Očeta, naj vsaka župnija

ima svoj krožek kat. omladine. V Benečiji se je ta želja že skoro izpolnila. V goriški škofiji pa je do sedaj le osem ali devet takih krožkov, ki se zelo dobro razvijajo, posebno v Gorici in v Gradežu. Vsak krožek ima svoj odbor in svojega predsednika; duša vsega krožkega delovanja pa je duhovni asistent, katerega imenuje škof. Njemu se morajo brezpogojno pokoriti vsi, tudi predsednik in odbor. On nadzoruje ali, bolje, vodi vse društveno delovanje in ima pravico postaviti svoj veto! t. j. ima pravico zabraniti društveni sklep, v slučaju, da se mu zdi umestno. Na primer: krožek hoče prirediti veselico in si v ta namen izbere igro. To igro morajo predložiti duhovnemu asistentu v pregled, ki jo prečita, če mu ne ugaja, je ne dovoli igrati in člani si morajo iskati druge.

Krožki ene škofije so podrejeni »Škofijskemu Svetu« (Consiglio Diocesano); Škofijski sveti pa »Deželnemu svetu« ki vodi gibanje krožkov cele pokrajine.

Geslo vsega katoliškega mladinskega gibanja v Italiji je: Molitev, Delo, Požrtvovalnost. (Preghiera, Azione, Sacrificio). Prva in glavna je: Moltitev, potem pride vse drugo. Zato pa je glavni cilj kat. omladinskih krožkov *obnovitev verskega življenja*. Celo gibanje gre za tem, da se v članih utrdi verska zvestost in da se jih zavaruje pred nemoralnim življenjem. V ta namen se vrši vsak mesec skupno sv. obhajilo za vse člane krožka. (Kaj pravite, fantje in dekleta, k temu? Ali bi ne bilo dobro slediti?) Nadalje se vsak teden vrši v društvenih prostorih predavanje popolnoma verskega značaja, h kateremu so dolžni priti vsi člani. Če kdo zaporedoma brez tehtnega vzroka trikrat izostane, je izključen iz krožka; ravno tako je izključen oni član, ki se trikrat zaporedoma ne udeleži skupnega sv. obhajila in se ne opraviči zadostno. G. Velcich je z veseljem povdarjal, da, odkar obstoja goriški omladinski krožek, niso niti enega člana izključili radi teh prestopkov. — Pred vsakim sv. obhajilom se vrši v društvu nekaka priprava, obstoječa iz enega ali več verskih nagovorov.

Čudil sem se, kake velike uspehe in veliko umevanja so si pridobile te organizacije med ljudstvom vkljub temu, da voditelji organizacije dobro premislijo predenj sprejmejo novega člana v društvo in da zahteva vodstvo celo jamstvo dveh članov za novince.

V te krožke sprejemajo tudi otroke pod 12 letom, ki pa so organizirani v takozvanih nedeljskih oratorijih (Oratori festivi) ali pa v društvu »križarjev« (Crocianti), ki je nekaka pripravljalna šola za vstop v omladinske krožke.

— Ali postanejo fantje z 12 letom že redni člani omladinskega krožka? —

— Nikakor! Od 12 do 16 leta so sicer včlanjeni v društvo, a le kot člani aspiranti. Le če ta štiri leta skušnje dobro prestanejo, postanejo definitivni člani in imajo dolžnost vedno in povsod nositi društveni znak, kar je velikega moralnega pomena, kajti na tak način so dolžni vedno obnašati se dostojno. V krožku ostanejo do 30. leta, a potem vstopijo v društvo »katoliških mož«.

— Gotovo nudite vašim članom mnogo društvenih zabav, kakor muziko, dramatiko in drugo?! —

— Na vsak način! A le zato, da bi društveno življenje ne bilo preveč monotono. Vedno pa povdarjamo, da naj ne prihajajo člani v društvo zabavat se, temveč na resno delo, ker le tako bodo dosegli cilje, ki jih ima društvo.

To bi bil v kratkih potezah oris življenja v it. katoliških krožkih. V Gorici imamo najlepšo priliko opazovati živahno delovanje kat. italijan-

skih omladincev. Krožek ima v najemu krasno dvorano »Sala Verdi«. Šteje 100 rednih članov in 50 članov aspirantov. Ima svoj orkester, svojo muziko, svoj dramatični in športni odsek.

Prvo sadiko tej občudovanja vredni organizaciji je zasadil tržaški in koperski škof, mons. dr. Alojzij Fogar, po katerem se krožek tudi imenuje. To gorčično zrno se je razvilo v mogočno drevo, na katerem je našlo zatočišče pred nemoralno poplavo in pred verskim indiferentizmom 150 resnih, agilnih in strogo religioznih fantov.

V srce segajoče je bilo slovo ljubljenega ustanovitelja, ki je v svojem poslovilnem govoru, izgovoril naslednje besede:

»Naj Bog nikdar ne dovoli, da bi se zrušila ta stavba, katero sem s toliko ljubeznijo in trdom sezidal! Če pa boste kedaj slišali, da krožka »Don Luigi Fogar« ni več, nekaj časa za tem boste slišali: Alojzija Fogarja ni več! Ker počilo mu bo srce od žalosti!«

Pozdravljeni!

Prosvetna Zveza začena te dni tridnevni tečaj za režiserje in tečaj za telovadkinje.

K dramatskemu tečaju so se prijavila naslednja društva: Avče, Deskle, Orehovlje, Sp. Idrija, Zakriž, Slap pri Vipavi, Opatjeselo, Otalež, Lom, Pečine, Števerjan, Miren, Rihemberk, Gabrije pri Mirnu, Oslavjija, Zakojca, Št. Vid pri Vipavi, Idersko, Straža pri Cerknem, Dornberg in Gorica.

Telovadni tečaj za članice bodo obiskovale dekleta iz Števerjana, Idrije, Rihemberka, Sv. Križa, Vrhpolja, Mirna, Gabrij, Dornberga in Gorice.

Požrtvovalnim članom in članicam kličemo pristrčni: Bog živi! Naj bi ta tečaja obrodila trajnih in bogatih uspehov!

Naš prosvetni dom.

Dovolj naj bo obotavljanji, mi rabimo strehe! Tekom par let je zrastle naša družina na 105 društev, ki šteje nad 7.000 članov in članic. Docim opazujemo, da imajo druge, neprimeroma manjše organizacije v Gorici lastne, obsežne prostore — je naša organizacija brez doma. Za vsako prireditev, za vsak tečaj in večji nastop moramo beračiti dvorano pri drugih, ki se nas navadno otresejo kot nadležnih prosjakov. Naj bo dovolj tega beračenja!

Čeprav bi nekda lažje sezidali svoj dom, čeprav so sedaj velike ovire in težave pri zgradbi — nas to ne plaši! Ako bo vsak naš član in članica daroval za Prosvetni dom samo 1 liro, pa začnemo z zidanjem takoj. Zakaj takoj? — Zato, ker vedno bolj uvidevamo, da nam dan za dnem različni lokalni moralno kvarijo mladino, zato, ker hočemo zabrisati sramoto, da tako krepko razvita organizacija nima niti centralnega doma in še zato, ker hočemo, da bi imeli naši člani in članice iz dežele svoj dom v Gorici, kjer bi se počutili domači, kjer bi se vežbali na tečajih in kjer bi skupno nastopali v večjih pevskih, telovadnih in dramatskih točkah.

Društva, zavedni fantje, požrtvovalna dekleta — na noge! Začnite takoj ob vsaki priliki z zbirko! Vsak naj si šteje v ponos, da je kupil vsaj en kamen v naši skupni hiši!

Solnce in sence.

(Slike iz društvenega življenja.)

Sejni sklep.

Čas celi rane. Čez teden dni je že šel Ludvik s pikonom v vinograd, Milka s škafo in na studenec in Matevž z žandarji v zapor.

Prvo nedeljo v aprilu, ko je mežnar Janez zagrnil podobe bridke Martre v cerkvi, je bila sklicana prva seja.

Hišnica Veronika je morala pripraviti sobo, pomesti prah z mize in prižgati luč. Stari je sedel pri ognjišču. Po stopnicah je prišvendlal pismo-noša Tone in po svoji stari navadi zažvižgal. »Plentajte, Veronika, pismo sem ti prinesel. Punca ti piše iz Trsta, poznam po pisavi; gosposka je!«

»Nimam časa, daj ga staremu,« je naglo odgovorila in odšla z metlo v društveno sobo.

Stari si je nataknil zaprašena očala, zlezal z ognjišča, sedel k luči in bral.

»Kaj neki piše! Se je najbrž naveličala službe. Doma ji je presedalo, premečki smo bili zanjo. Pravzaprav stara jo ima na vesti, razvadila jo je in poslala v Trst, da bo gospodična! O ti vrag babji, ti!«

Odprl in čital: »Dragi papa in ljubljena mamica! Viš, zlomka, »papa« piše, pa »mamica! Ti bom že dal »papa! Saj sem vedel, zneverila se bo gnusoba, nič več ne bo naša, mesto jo bo pokvarilo, čisto pokvarilo. »Dobro se mi godi, v službi sem pri bogati gospe. Nocoj me pelje v kino, včeraj sva bili v salonu. Laske imam že po mestno počesane, tudi moderno obleko sem kupila — samo plačala je nisem; pošljita mi kaj denarja!« — Saj sem rekel, obrala nas bo negodnica, zabredla bo. V cunjah bo iskala smrti svoje in naše! Denarja za cunje pa ne! Ne dam ga, pa ga ne dam. Judežev denar bi bil, zato ga ne dobi! — »Za Velikonoč pridem domov. Le povejte Ludviku, da pridem in da bom lepa! Še vi me boste veseli, kaj ne, papaček?«

— O vesel te bom seveda, od veselja te bom oklofotal, cunje ti porežem, ti seme sprieno ti! — Tako je mrmral stari in poklical ženo.

»No, kaj piše Slavka?« je vprašala naglo Veronika.

»Kaj piše? To, kar si jo naučila! Vrag bo vzel tebe in njo, zapomni si, obe vaju vzame zlodej!«

»Saj si obseden! Daj pismo sem!« Vzela je in brala, on pa je hodil s prekrizanimi rokami na hrbtu in mrmral jezno: »Spačila si jo, popolnoma spačila!«

Veroniki je pismo ugajalo. Kako ne? Njena hčerka lepa, krasno oblečena, v dobri službi! — To bodo gledali Jelševci! »Boš videl, da bo premotila Ludvika, pustil bo Milko samo in našo bo vzel! Domov naj pride za Velikonoč, kaj meniš?«

Stari je vzrohnal. Tolkel je po mizi in klel. »Prokleta kača si, leta imaš, pa zapeljuješ mlado hčer! Zdražbe hočeš delati. Uriniti jo želiš kmetu, ko veš, da je delavčeva hči. Sodbo pišeš sebi, njej in meni. A meni je ne boš! Pretepem tebe in njo, razumeš, pretepem, in vaju spodim, kot ciganki!«

V tem je nekdo potrkal. Vstopil je Ludvik in začudeno poizvedoval, kaj se je zgodilo. Očanec je zaloputnil vrata in šel ven, Veronika pa je hitela brisati stol in povabila Ludvika, naj sede. »Saj ga poznaš! Divjak je, zarobljen. Nad Slavico vpije, ker hoče za praznike domov! Veš, pisala je in tebe se je spomnila, beri!« —

Fant je bral in prebral. »No, ti je všeč?« ga je nagovarjala Veronika.

»Dobro ji gre,« je pripomnil in vprašal, če je pripravljena soba in prižgana luč. Medtem je prišel učitelj, za njim Milka in še pet drugih fantov - odbornikov, med njimi seveda tudi Stoparjev Janez.

Prijazno so se pozdravili, vsedli na stolice in Ludvik je otvoril sejo. Te društvene seje! Kako so različne! Po gorskih vaseh jih imajo na peči ali ob beli javorjevi mizi. Domače so, brez formalnosti in vendar rode uspehe. V deželi jih otvarjajo pri pogrnjeni mizi, oficijelne so in vkljub temu ostanejo sklepi samo v zapisniku!

Seja jelševskega društva je bila prej domačega, kot uradnega značaja, dasi so se odborniki zavedali svojih pravic. Za pravilnost je skrbel mladi učitelj. Utemeljeval je zlasti potrebo knjižnice. »Knjiga, to je naš najboljši prijatelj. V vsako hišo pride. Ko razsaja burja in brani članom dostop do predavanj v društveni sobi, govori tiho in prepričevalno knjiga, ki jočitajo na ognjišču ob brleči lampi. Da bo delo našega društva res socialno, predlagam, da še ta teden gremo v mesto in nakupimo primer-nih knjig. Z menoj naj bi šla Milka, da mi pomaga nesti. Ste zadovoljni?«

Brez ugovora je bil sprejet učiteljev predlog, dasi je Ludvik pomenljivo molčal, ne sicer radi knjig, ampak radi dekleta. Stoparjev Janez je obljubil, da napravi primerno omaro in po zaključeni seji so se razšli.

Ludvik se je obotavljal v sobi. Prepričan je bil, da ga dek-le počaka, pa se je motil. Šla je za drugimi in pred vrati kramljala z učiteljem najbrže ne samo o knjigah.

Predsednik je nevoljno zgrabil luč, jo nesel v kuhinjo, hladno pozdravil in šel domov. Med potjo je tuhtal in ugibal o mogočem in nemogočem ter si jezno očital, da ni posegel v razgovor. Naj bo, kakor hoče, ni kazalo drugega, kakor počakati, kakšne uspehe bo imel ta — sejni sklep.

Društveni večeri.

Oljčni večer.

1. H. Sattner: Oljki, str. 16 (meš. zbor.)
2. S. Gregorčič: Oljki, (deklamacija.)
3. Nagovor: Zakaj ni miru na svetu.
4. H. Sattner: Oljki, str. 64 (meš. zbor.)

Op. Deklamacija se lahko razdeli v 5 delov in združi s primernimi živimi slikami.

Društvene naloge.

Na vprašanja v predzadnjem »Čolniču« so poslali medtem odgovor še naslednji gg.: Ign. Pisk iz Pečin, Jos. Razpet iz Poč in Joško Lozar iz Vrtovina. Ti, večinoma dobro zadeti odgovori, so nas prepričali, da ne bo prav nič dolgočasnega, če v »Čolniču« nadaljujemo socialna vprašanja. Prav bi bilo, če bi te naloge reševala društva pri fantovskih večerih.

Za danes nadaljujemo vprašanje: *Kdo je kapitalist?* — Navada je, da imajo ljudje za kapitalista vsakega, kdor je premožen. To pojmovanje je napačno. Kapitalizem je nekaj slabega, uničevalnega, dočim je premoženje samo na sebi vendar nekaj dobrega in potrebnega.

Zgodovina nam kaže, da je živelotekom stoletij nešteto bogatih ljudi, ki so pa bili v resnici očetje ubogih, zaslomba dobrodelnosti in cer-

kve. Koliko je dijaških ustanov, ženitovanjskih podpor, ki so jih še danes deležni ubogi dijaki in revne neveste! Veliko je bolnišnic in hiralnic, ki so jih sezidali ljudje, ki so imeli denar. Takih pač ne bomo imenovali kapitaliste.

Eden glavnih znakov kapitalista je, da je denar njegov »bog« in da je nanj navezan z dušo in telesom. Tak človek ne pozna usmiljenja in celo pravičnosti ne. Delavca izžema, niti od daleč ne misli, da bi mu plačo povišal, če le more, mu jo zniža. Bolezen, revščina, nezgode, ki zadevajo delavca, so zanj španske vasi. Če pridejo ti ubogi Lazarji k njemu s prošnjo, jih spodi od hiše.

Skušnja uči, da toliko časa, dokler je gospodar obenem delavec, navadno ne postane kapitalist. Zato bo med kmeti in obrtniki navadno manj kapitalistov. Pravi kapitalist ni več »racionalni ekonom« kot pravimo po domače: mož, ki zna gospodariti, ampak pijavka ekonomski racionalist t. j. zlo, ki izžema nele delavca, ampak uničuje tudi gospodarstvo samo.

Kapitalisti so bili vedno na svetu. A vendar razlika med bogatimi in revnimi včasih ni bila tako občutna. Ni bilo namreč revščine mas, kakor tudi ne skupin bogatašev. Bili so pač bogati, a razlikovali so se od drugih v glavnem po obleki, živlenskem načinu, niso pa bili lastniki zemskih zakladov.

Ko je pa nastopil denar, je spravil to razliko med revnimi in bogatimi v problem t. j. ta prepad je postal krvava rana, ki je vpila po zdravniku. Denar je rodil stroje in ubijal delavce. Delavno moč, katero je preje gospodar čuval, je zamenjal z mašino. Kapital je delo ponižal. Pa še več! Kapital je ukradel delavcu vse cilje: Dandanes delaš le za to, da dobiš plačo. Da bi z delom kaj postal, na to delavec ne misli, ker bi bila taka misel brezupna.

Delavci so v tem oziru podobni študentu, ki se uči le zato, da napravi skušnjo. Biti bi pa morali podobni ženinu, ki jemlje nevesto ne le zato, da ima ženo, ampak za to, da z njo ustanovi družino, zida lepšo bodočnost in tiho družinsko srečo. Vse to je pa kapital človeku uropal.

Petje.

V. Vodopivčev koncert »Glasbene Matice« v Gorici. Na sv. Jožefa zvečer so prihajali vsi sloji iz mesta in veliko iz dežele, da izkažejo zasluženost čast glasbeniku, ki je ostal zvest narodu in njegovemu petju.

Dvorana »Trgovskega doma« je bila nabito polna občinstva. Na pro-

gramu so bile srečno izbrane in skrbno opiljene najbolj karakteristične skladbe Vodopivčeve. Nastopal je mešani, ženski, moški zbor in priljubljeni solist g. J. Bratuž.

Med skladbami mešanega zbora sta najbolj ugajali pesmi »Ptici« in »Ujetega ptiča tožba«.

Ženski zbor je pel pristrčno. Odlikoval se je po čisti intonaciji in je izvzemši »Oblaka« precizno izvršil svojo vlogo.

Pesmi za moški zbor so bile same na sebi lepše od ženskih zborov — vendar jim niso znali pevci dati one miline, ki jih preveva. Zlasti pesem »Na poljani« zahteva izredne ljubkosti in občutka — a je bila peta pregrobo,

»Zdravica« je lepa skladba, le na tenorje stavi ob koncu prevelike zahteve. Pri »Naročilu« se je močno opazilo, da so bili pevci nesigurni pri prehodu iz srednjega v tretji del in da niso znali besedila. To pesem smo slišali veliko lepše doneti pri boljših podeželskih zborih.

Nad vse so pa ugajali samospevi, ki jih je mojstersko, globoko občuteno in z ljubeznijo pel g. J. Bratuž. Prva pesem »Bela breza« ima globoko liriko, druga »Barkarola« je polna močnih efektov, tretji »Celi teden« pa je dahnili g. Vinko tako ljubko me-

lodiko, da je dvignila poslušalce in da aplavz ni hotel pojenjati.

Še bolj pa se je postavil g. Vodopivec na polju cerkvene glasbe. »Ave Maria« je prava molitev, prežeta verskih čustev in silno melodiozna.

Častitamo našemu zglednemu prosvetnemu delavcu z željo, naj gre naprej po isti poti ter zalaga naše pevske zборе še nadalje s tako lepo, domačo in vendar srce dvigajočo pesmijo! Resnica je in ostane, da narod najbolj ljubi one, ki ga poznajo in so mu najbližji. In tak mož je skladatelj V. Vodopivec.

Telovadba.

Lojze Simoniti.

Telovadba in nje upliv na zdravje.

Naša »Prosvetna Zveza«, ki se vsestransko prizadeva, da bi povzdignila kulturni nivo našega ljudstva, v zadnjih časih prav pridno agitira za snovanje telovadnih odsekov. Z ozirom na važnost teh odsekov ne samo v organizatoričnem oziru, marveč tudi v zdravstveno-higijeničnem, dovolite mi g. urednik, da tudi jaz razvijem v »Čolniču« par misli o vplivu telovadbe na človeško zdravje.

Že v starodavnih časih so Grki in Rimljani polagali veliko važnost na telesne vaje; tako vidimo grške mladeniče in dekleta uriti se v štadionu in tekmovali med seboj v spretnosti.

Vsa mišična, telesna dela so najboljše sredstvo za pospeševanje in utrjevanje človeškega zdravja. Istotako kakor mišična dela, razvija tudi telovadba človeka telesno in pospe-

šuje njegovo telesno gibčnost. Proste in redovne vaje uplivajo razen na mišice, tudi na disciplino, voljo. Orodne vaje so spojene z večjimi težkočami, ovirami in nevarnostmi, ter zahtevajo poseben napor duha in telesa; to pa utrjuje in jekleni voljo, vztrajnost, srčnost, ponos ter zaupanje v samega sebe. Razun telesnega razvoja pospešuje torej telovadba tudi moralne lastnosti, kakor discipliniranost, zaupanje v samega sebe, ponos, požrtvovalnost in ostale vrline, ki odlokujejo in krasi mladeniča in dekleta. S pravilno, smotreno, sistematično telovadbo natezamo in krčimo svoje mišice močne. Oni, ki se malo gibljejo opravljajo delo. Vsako delo pa, ki ni preveliko in ne presega moči telesa, koristi s tem, da ud postane vedno jačji, prožnejši. Mišice postanejo trdne močne. Oni ki se malo gibljejo imajo mehke, slabotne mišice in to radi tega ker so oslabele vsled brezdelja. S telovadbo postane krvni obtok po celem telesu živahnejši, mišice se krepe in hoja postane prožnejša, lahka, gracijozna, kar pride v poštev posebno pri dekletih. Korakanje je ena izmed najboljših telesnih vaj, ker pri njem sodelujejo vse mišice človeškega telesa. Najbolj pa so udeležene mišice spodnjih udov in hrbtne mišice, ki drže med hojo telo neprestano pokonci. Pri korakanju pridejo

v poštev in se ojačijo tudi mišice trebušne stene, ki so razmeroma šibke, kar je velike važnosti zlasti pri dekletu, ki misli stopiti v zakon in postati mati. S sistematično in smotreno telovadbo skrbimo, da bodo naše mišice zdrave in krepke. Toda ne samo na mišice vpliva telovadba, ampak tudi nje vpliv na pljuča in srce je velikanskega pomena. S tem, da telovadimo opravljamo mišično delo, pri vsakem mišičnem delu postane naše dihanje globokejše, srce nam utripa močnejše. Pri globokem dihanju prihaja čisti, z kisikom nasičeni zrak, v vse koticke naših pljuč; tako pride tudi do pljučnih konic, kjer so navadno gnezdišča za bakterije jetike. Skušnja nam dokazuje, da se začne velika večina obolenj na jetiki ravno s takoiimenovanimi katarji na vršičkih (Apacitis, Lungenspitzen). Ker pa ima vdihani kisik zmožnost umoriti bakterije, je velike važnosti, da lahko pride do vseh koticov pljuč. Tudi prsni koš se pri telovadbi mogočno razširi in tako dá možnost v njem se nahajajočim pljučem, da se lahko svobodno razvijajo. Seveda je potrebno pripomniti, da samo *čisti zrak* koristi, zato je važno, da je zrak v telovadnici čist in brez prahu! Najkoristnejša in najbolj higijenična je raditega telovadba v prosti naravi.

Kakor že omenjeno, tudi srce deluje pri telovadbi hitreje in živahneje, raditega se tudi kri pretaka po telesu hitreje. Čista, sveža, živorudeča kri prihaja iz srca in s svojimi redilnimi snovmi donša hranivo vsem organom in posameznim celicam; potem ko je oddala vse hranivo, se vrača nazaj v srce motna, polna iz-

ločenin. V srcu in v pljučih si nabere novih hranil in zopet nadaljuje svoj tok. Čim popolnejša in pogostejša je izmenjava krvi, tem bolje je to za naš organizem. Le oni, ki se malo gibljejo, tožijo o mrzlih nogah. Telovadba osveži kri, prepoji in prenovi vse ude s zdravno, svežo krvjo in prijetna enakomerna toplota se razliva po telesu.

Pa bo prišla prijateljica ali prijatelj in mi bo rekel: Kaj je meni treba telovadbe, ves teden garam in se potim na polju, dovolj je tega gibanja za moje telo. Res je sicer, da človek pri poljskem delu giblje svoje telo in ga utrjuje, toda to poljsko delo je v večini slučajev enostransko, neurejeno, brez sistematike. Pri telovadbi pa človek samostojno odločuje in ureja gibe in vaje po gotovem načrtu. Zato so telovadne vaje take, da urijo vse mišice, da izobražujejo celo telo in tudi vse njegove dele.

Pripomniti pa moram, da se telesne vaje morajo vršiti postopno in telesni napor se mora povečavati enakomerno in brez pretiravanja. Telesne vaje ne smejo nikoli presežati moči onega, ki jih izvršuje; zakaj prevelika utrujenost pomeni, da se je namen prekoračil. Razvijanje in utrjevanje človeške moči in človeškega zdravja ne sme prestopati meja, zakaj s preveliko utrujenostjo dosežemo samo to, česar nočemo, namreč slabljenje in upadanje moči in zdravja.

S smotreno telovadbo bomo torej dosegli nekako ravnovesje, harmonijo med dušo in telesom in izpolnil se bo v nas stari pregovor: »Zdrava duša v zdravem telesu«.

Društveni vestnik.

Prosvetna zveza.

Vsem društvom dajemo tem potom na razna vprašanja sledeči odgovor:

Prosvetna zveza je v zadevi ukinjenih društev posredovala na naj-

odločilnejših mestih. Vse svoje moči je zastavila v to, da zopet omogoči pravni obstoj našim društvom. Kakor je društvenikom znano, so naši zastopniki predložili prošnjo in pri-tožbe gosp. ministerskemu predsedniku v Rimu.

Z veseljem ugotavljamo, da je vpostavitve ukinitve društev *principielno* ugodno rešena. Čakamo še *formelno* rešitev, ki je v teku.

Upamo — če nas znani ne varajo — da bomo že za velikonočno darilo svojim članom in članicam po deželi prinesli veselo vest: Društva so priznana! Do tedaj pa prosimo potrpljenja in neomajne zvestobe!

Članarino Prosветni Zvezi je doslej plačalo le malo društev. Opozarjamo na sklep občnega zbora in opomnimo vsa društva, naj nemudoma store svojo dolžnost!

Okrožja.

Baško prosvetno okrožje je eno izmed najbolj discipliniranih. Redno pošilja svoja poročila. Iz gorenjevipavskega in kobariškega okrožja pa že dolgo ni bilo nič glasu. Je v resnici potrebna revizija!

Društva.

»*Mladika*« v *Gorici*. (O prvem nastopu dne 2. marca t. l.)

Dvoje dejstev podčrtam predvsem. Namen te prireditve »Mladikine« je bil, pripraviti članstvu in povabljenim pošteno in neprisiljeno predpustno zabavo. V ta namen sta začela par tednov prej dramatski in pevski odsek svoje vaje. Dramatske točke so se izvajale samo enkrat na odru, in sicer pri glavni skušnji. Večinoma vsi igralci in pevci so nastopili prvič.

Z ozirom na navedena dejstva lahko objektivno rečemo: Prireditev je vsestransko ustrezala svojemu namenu. Udeleženci so se neprisiljeno nasmejali do solz. Vpoštevajoč, da je bila ta prireditev prvi nastop in vprizorjena brez skušenj na odru, z mirno vestjo zopet lahko trdimo: Nastop se je posrečil proti pričakovanju.

Po tej ugotovitvi podam v par potezah naslednjo oceno:

Pevske točke: »Cel dan je pri oknu« in »Pastirčki« so bili prednašani povoljno, veliko boljše druga, kot prva skladba. Soprani so bili mestoma preveč zadirčni, tenorji premalo

opiljeni in basi prešibki. Dvorana je neakustična in požre preveč glasu. Moški zbor »Zaročenka« je bil pač prvi poskus, ki bi v slučaju uglašenih glasov ugajal. »Oblak« je šel v zrak. G. pevovodja L. Bratuž je s tem pevskim nastopom izvršil velik korak in dal zboru podlago, na kateri se lahko dvigne do pomembnega faktorja naših pevskih zborov.

Dramatske točke: Tri burke - enodejanke so bile na programu. Prva »Medved snubač« bi lahko odpadla brez škode. Ne trpela bi vsebina in ne mučili bi se igralci. Smilili so se mi posamezni igralci, ki so morali tako napeto vztrajno beračiti pri suflerki. Maska je bila dobra, izgovarjava, zlasti pri Liljici slaba, mimika mrtva. Ni čuda, kdor se bori z vlogo, ne more misliti na mimiko. Igra zahteva živahen tempo — tega pa ni bilo. Vendar je treba naravnost čestitati igralcem in igralci, da so jo brez večjega poloma »prifurali« do konca. Druga igra »Damoklejev meč« je dosegla popoln uspeh. Knjigovez g. Bednarik jo je začetkoma mojstersko pogodil. Žena knjigoveza je bila dobra, ko bi ne bila monotona. Pomočnik g. Fr. Bratuž je ugajal, istotako hčerka in ženin. Pri tej igri je bilo opaziti precej vaje in življenja, zato je tudi vzbudila precej smeha. Pretiravanja ni bilo.

Tretja enodejanka »Napoleonov samovar« je bila mestoma igrana izvrstno. Le grupacija pri seji bi morala biti enostavnejša. Vse vloge so bile v skrbnih rokah. Izvrstno je igrala hčerka, dosti dobro gospod oče, prav dobro Neroda in njegov kompanjon. Pesnik je odgovarjal v glasu in gestah, ni pa odgovarjal v maski. Čeprav se je »bonbončkanje« precej omejilo, vendar ga je bilo z ozirom na enodejanko še vedno preveč.

Režijo je vodil g. Marijan Bratuž, ki je na svoje prvence lahko ponosen. Pribijemo, da ima g. režiser kakor tudi vsi igralci in igralki izdatne zmognosti. Naj jih še kmalu pokažejo! G. J. Bratuž kot solist je naš

ljubljenec. Orkester pod vodstvom g. Dr. Terčiča je hvalevreden.

Od prireditve smo šli zelo zadovoljni in odkrisrčno častitamo »Mladiki«.

Opatjeselo. Bralno in pevsko društvo »Kras« obstaja že od leta 1904. Takoj po vojni je bilo društvo obnovljeno. Sedaj ima 30 članov in članic. Pevski zbor vodi g. K. Jelen, dramatski zbor pa g. Rudolf Peric. Knjižnica šteje 70 knjig. Novi odbor je sestavljen tako-le: Stanislav Marušič, preds., Alf. Marušič, podpreds., Jakob Marušič, tajnik, Mih. Marušič, blagajničarka in več delavnih odbornikov. Želimo novemu odboru veliko lepih uspehov!

Števerjan. Ob številni udeležbi se je vršil dne 24. febr. občni zbor Prosvetna društva. Izvolili smo naslednji odbor: preds. Mužič Jožef, podpreds. Maraž Karol, tajnica Ang. Maraž, knjižničar Trpin Franc, blagajnik Trpin Karol. Odborniki: Terčič Alojzij in Škerjanc Leopolda, gospodar Fr. Jakin. Začeli bomo z društvenimi večeri.

Kamnje. Dne 11. januarja smo imeli v našem društvu občni zbor. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči: J. Lozar, preds., A. Grželj, podpreds., g. F. Črnigoj, tajnik, I. Lozar blagajnik, F. Batagelj, J. Grželj, F. Novinc, F. Bizjak in J. Vodopivec. Dal Bog, da bi tudi novi odbor agilno deloval v prospeh in izobrazbo našega ljudstva! Bog živi!

Bukovo. Drugi mesec odidejo iz našega društva štirje člani k vojakom. — Dosedaj delamo dobro. Tedensko imamo dvakrat pevske vaje, ki jih vodi naš »ata« Jakob Obid. Po Vel. noči bomo skušali prirediti gosposdarsko-izobraževalni tečaj.

Pri občnem zboru, dne 9. marca, smo izvolili naslednji odbor: Pavel Raspet, preds., Franc. Pajntar, podpreds., Jakob Obid, tajnik, Franc Obid, blagajnik Franc Obid, Cilka Se-

ljan, Julijan Mlakar, Mihael Eržen, Emil Obid in Franc Červ, odborniki. Pregledovalca računov sta Franc Feltrin in Ivan Golob. Društvo šteje 62 članov.

Ljubinj. Od leta 1908. je naše društvo neovirano delovalo izvzemši vojni čas. Letos v januarju so nam pa delovanje ukinili. Upamo, da bomo v kratkem spet lahko neovirano začeli z društvenim delom. Pričakujemo v kratkem revizorja.

Kobjaglava. Prejeli smo naslednji dopis: Odgovorite mi prosim ob priložnosti, kako je sedaj z abstinenco. (Odg. ur. To društvo po vojski ne obstoja več, dasi bi bilo zelo potrebno.) Sem velik prijatelj telovadbe; prav žal mi je bilo, da so lansko leto prepovedali nastop v Rihemberku. Telovadim sam zase. Na dvorišču sem postavil drog in izvajam že par vaj. Ne vem, kaj bi hotel žrtvovati, da bi se pri nas ustanovil telovadni odsek! (Ur. Dogovorita se z Viktorjem!)

Senožeče. Naše društvo obstaja že od l. 1908. Po vojski smo začeli takoj z delovanjem. Zadnji čas je nastala v društvu mala kriza. Fantje so namreč začeli s tamburanjem in hoteli svirati po gostilnah. Umevno, da jim odbor tega ni dovolil. Zato so se odtrgali od društva in ustanovili samostojno tamburaško društvo. Ostala so v društvu večinoma dekleta in nekaj zavednih članov. Upamo pa, da si društvo opomore. Vse graje vredna je le premajhna poštvalnost: skoro noben član ni naročen na »Naš čolnič«. Tu bo treba pa že več društvene zavednosti!

Goče. Kakor ponekod drugod, so tudi nam ukinili društveno delovanje. Radi bi imeli zopet obnovljeno društvo. Nekateri člani mislijo, da je s tem društvo ukinjeno, a opozoriti jih je treba, da društvo še vedno obstaja. Zato posnemajmo zavednost drugih društev in nikar ne spustimo vajeti iz rok!

